

Дело C-305/23 [Bacigán]¹**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

15 май 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Juzgado de lo Mercantil n.º 10 de Barcelona (Испания)

Дата на акта за преюдициално запитване:

2 май 2023 г.

Ищец:

Agencia Estatal de la Administración Tributaria (Държавна агенция „Данъчна администрация“, Испания)

Ответник:

S.E.I.

Предмет на главното производство

Производство по несъстоятелност — Молба на несъстоятелния длъжник (ответник в главното производство) за допускане на опрощаване на непогасени задължения — Противопоставяне на един от кредиторите (ищец в главното производство) срещу предоставянето на посоченото опрощаване — Основание за противопоставянето: налагане на административна санкция на длъжника за особено тежко данъчно нарушение преди той да е поискал опрощаването

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Преюдициално запитване за тълкуване — Член 267 ДФЕС — Съвместимост на национални правни разпоредби с Директива (ЕС) 2019/1023 — Член 1,

¹ Наименованието на делото е фиктивно. Същото не съответства на имената на нито една от страните в производството

параграф 4 и член 23, параграфи 1 и 2 от Директива 2019/1023 — Правомощие на държавите членки да разшият производствата за опрощаване на задължения спрямо изпаднали в несъстоятелност физически лица, които не са предприемачи — Обхват на правото на опрощаване и дерогации — Понятие за непочтено поведение

Преюдициалните въпроси

Първо: Ако в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година националният законодател реши да разшири прилагането на производствата за опрощаване на задължения, поети от изпаднали в несъстоятелност предприемачи, спрямо изпаднали в несъстоятелност физически лица, които не са предприемачи, трябва ли уредбата на тези производства задължително да бъде съобразена с разпоредбите на дял III от посочената директива?

При утвърдителен отговор на първия въпрос,

Второ: Обхваща ли понятието за непочтено поведение по член 23, параграф 1 от Директива 2019/1023 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година действия на длъжника, извършени по небрежност или по непредпазливост, които са причина за възникване на задължението?

При отрицателен отговор на втория въпрос,

Трето: Представяват ли хипотезите, посочени в член 23, параграф 2, букви а)–е) от Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година, изчерпателен списък на ясно определени и обосновани обстоятелства или държавите [членки] могат да предвидят други ясно определени и обосновани обстоятелства?

В случай, че отговорът на третия въпрос е в смисъл, че държавите [членки] могат да предвидят други ясно определени и обосновани обстоятелства, различни от хипотезите, изброени в член 23, параграф 2, букви а)–е) от Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на Съвета,

Четвърто: Трябва ли новите ясно определени и обосновани обстоятелства, предвидени от държавите членки, при всички положения да се основават на непочтено или недобросъвестно поведение?

В случай, че отговорът на [третия и четвъртия] въпрос е в смисъл, че държавите [членки] не могат да установяват хипотези, различни от изброените в член 23, параграф 2, букви а)–е) от Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година, или че ако установяват други, различни и ясно определени хипотези, същите трябва да се основават на непочтено или недобросъвестно поведение на длъжника?

Пето: Предполага ли съответстващото тълкуване на член 23 от директивата разпоредба като член 487, параграф 1, точка 2 от преработения текст на Ley Concursal (испанският Закон за несъстоятелността) да се остави без приложение в случаите, когато бъде установено, че съответното особено тежко данъчно нарушение не е в резултат на непочтено или недобросъвестно поведение от страна на длъжника?

Разпоредби от правото на Съюза, на които се прави позоваване

Директива (ЕС) 2019/1023 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година за рамките за превантивно реструктуриране, за опрощаването на задължения и забраната за осъществяване на дейност, за мерките за повишаване на ефективността на производствата по реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132:

Член 1, параграф 1, параграф 2, буква з) и параграф 4

Член 23

Разпоредби от националното право, на които се прави позоваване

Real Decreto Legislativo 1/2020 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley Concursal (Кралски законодателен декрет 1/2020 за приемане на преработения текст на Закона за несъстоятелността) от 5 май 2020 г., в редакцията след изменението му със Ley 16/2022 de reforma del texto refundido de la Ley Concursal, para la transposición de la Directiva (UE) 2019/1023, de 20 de junio de 2019 (Закон 16/2022 за изменение на преработения текст на Закона за несъстоятелността за целите на транспонирането на Директива 2019/1023 от 20 юни 2019 година) от 5 септември 2022 г.:

Член 486

Член 487, параграф 1, точка 2

Ley 58/2003 General Tributaria (Общ данъчен закон 58/2003) от 17 декември 2003 г.:

Член 191, параграфи 1 и 4

Кратко представяне на фактите и на главното производство

- 1 През месец юли 2016 г. S.E.I. — ответник в главното производство и несъстоятелен длъжник в производството по несъстоятелност, започва дейност като едноличен търговец, свързана с търговия на дребно с хляб,

тестени и сладкарски изделия. През първата година той е бил в състояние да покрива разходите за търговската си дейност. От втората година, обаче, дейността започва да намалява, при което възниква необходимост от прибегването до малки кредити за покриване на всички разходи на предприятието, до момент, в който положението става непоносимо, което принуждава ответника през месец октомври 2018 г. да го затвори, при което остават някои непогасени задължения. След преустановяване на търговската си дейност, S.E.I. работи като наето лице в две фирми, след което остава без работа.

- 2 Изпаднал в положение на неплатежоспособност, S.E.I. прави опит да постигне извънсъдебно споразумение за плащане с помощта на медиатор в областта на несъстоятелността. Поради неключването на такова споразумение самият медиатор на 19 юни 2020 г. подава молба за откриване на производство по несъстоятелност по отношение на длъжника S.E.I. Непогасените задължения на S.E.I. са в размер на 143 021,35 евро.
- 3 С определение от 8 юли 2020 г. запитващата юрисдикция открива производство по несъстоятелност на ответника.
- 4 На 13 юли 2022 г. синдикът (търговско дружество RCD CONCURSAL, S. L.P.) представя заключителен доклад за разпределение на осребреното имущество и отчет, с искане за приключване на производството по несъстоятелност. Този доклад е предоставен на останалите страни в производството на 21 септември 2022 г.
- 5 На 18 октомври 2022 г. несъстоятелният длъжник подава молба за частично опрощаване на вземанията, останали неудовлетворени при разпределянето на осребреното имущество, както следва:

[Кредитор]	ВЗЕМАНЕ	НЕОПРОСТЕН РАЗМЕР
FOGASA	6 701,99 EUR	850,00 EUR
N. C. P.	4 597,77 EUR	0,00 EUR
A.E.A.T.	9 254,65 EUR	2 127,32 EUR
DIPUTACIÓN DE BARCELONA	374,35 EUR	0,00 EUR
T.G.S.S.	21 802,60 EUR	10 901,30 EUR
AGM ABOGADOS	3 750,00 EUR	0,00 EUR
AIGÜES DE MANRESA	189,95 EUR	0,00 EUR
CAIXABANK S. A.,	5 135,37 EUR	0,00 EUR
CCPP C/ COLL BAIX 34	350,00 EUR	0,00 EUR
DIR MARAGALL	85,00 EUR	0,00 EUR
ENDESA ENERGIA S. A.,	3 184,14 EUR	0,00 EUR
FECSA ENDESA (COMERCIALIZADORA GAS POWER)	159,75 EUR	0,00 EUR

GRUPO ORANGE ESPAÑA	423,38 €	0,00 €
NATURGY ENERGY GROUP	252,49 €	0,00 €
PRA IBERIA S. L. (ANTES WIZINK BANK)	1 365,55 €	0,00 €
	57 626,99 €	13 878,62 €

В допълнение, несъстоятелният длъжник предлага погасителен план за вземанията, включени в масата на несъстоятелността, както и на привилегированите вземания, които счита за неподлежащи на опрощаване.

- 6 На 18 ноември 2022 г. Agencia Estatal de Administración Tributaria ((Държавна агенция „Данъчна администрация“, Испания, наричана по-нататък „АЕАТ“), на основание член 487, параграф 1, точка 2 от Кралски законодателен декрет 1/2020 за приемане на преработения текст на Закона за несъстоятелността) от 5 май 2020 г., в редакцията след изменението му със Закон 16/2022 от 5 септември 2022 г., прави писмено възражение срещу предоставянето на опрощаване на непогасеното задължение. Възражението на АЕАТ се основава на следните факти: преди време, на 20 април 2020 г., АЕАТ е наложила на S.E.I. глоба в размер на 504,99 евро за невнасяне в срок през 2018 г. на данък при източника, който същият е бил длъжен да удържи върху дължимия от него наем за ползване на търговския обект, в който е осъществявал дейността си. На основание член 191, параграф 4 от Общ данъчен закон 58/2003 АЕАТ е приела, че неизпълнението на това задължение за удържане на данък при източника представлява особено тежко данъчно нарушение, тъй като според посочения данъчен орган поведението на S.E.I. показва неполагане на дължимата грижа, която се изисква от данъчнозадължените лица при изпълнение на данъчните им задължения.
- 7 На основание на подаденото от АЕАТ възражение, с разпореждане от 24 ноември 2022 г. запитващата юрисдикция допуска и започва разглеждането на възражението в хода на производството по несъстоятелност, като приканва несъстоятелния длъжник и синдика да представят становища.
- 8 На 16 декември 2022 г. несъстоятелният длъжник и синдикът представят писмени отговори, в които оспорват възражението на АЕАТ срещу молбата за опрощаване.
- 9 Тъй като никоя от страните не представя доказателства, различни от събраните в производството по несъстоятелност, с процесуално-организационно действие от 9 януари 2023 г. производството е приключено и делото е обявено за решаване.
- 10 С разпореждане от 16 март 2023 г. запитващата юрисдикция уведомява страните за възможността да бъде отправено преюдициално запитване до

Съда на Европейския съюз, за да бъдат поставени въпроси относно съвместимостта на предвидения в националната правна уредба режим на опрощаване на задължения с разпоредбите на Директива (ЕС) 2019/1023.

- 11 С оглед на становището на ищеца във връзка с необходимостта от отправянето на преюдициално запитване, по-специално, що се отнася до тълкуването на понятието „непочтено“, съдържащо се в член 23 от Директива (ЕС) 2019/1023, запитващата юрисдикция преформулира и разширява преюдициалните въпроси.

Основни твърдения на страните в главното производство

- 12 АЕАТ се противопоставя на допускането на опрощаване на непогасеното задължение на основание на изложените по-горе доводи. Несъстоятелният длъжник и синдикът възразяват срещу противопоставянето на АЕАТ на молбата за опрощаване.

Кратко изложение на мотивите за преюдициалното запитване

- 13 Член 1, параграф 2 от Директива (ЕС) 2019/1023 определя материалния обхват на същата, като предвижда, че Директивата не се прилага към производствата, посочени в параграф 1 на посочения член, по отношение на длъжници физически лица, които не са предприемачи [вж. член 1, параграф 2, буква з) от Директивата]. При все това, член 1, параграф 4 от Директивата предвижда, че държавите членки могат да разширят прилагането на производствата, които водят до опрощаване на задължения, натрупани от изпаднали в несъстоятелност предприемачи, така че да обхванат изпаднали в несъстоятелност физически лица, които не са предприемачи.
- 14 В разглеждания случай несъстоятелният длъжник — както в молбата за извънсъдебно споразумение за плащане, така и в молбата за откриване на производство по несъстоятелност — обяснява, че не е предприемач.
- 15 Ето защо, първото от съмненията на запитващата юрисдикция е дали националният законодател, когато решава да разшири материалния обхват на режима на опрощаване спрямо физическите лица, които не са предприемачи, трябва също така да приведе този режим в съответствие с разпоредбите на Директивата, които уреждат опрощаването на задълженията, натрупани от изпаднали в несъстоятелност предприемачи.
- 16 В този контекст възниква съмнението дали използваната в член 1, параграф 4 от Директивата законодателна техника трябва да се тълкува като насоки за минимална хармонизация в смисъл, че европейският законодател урежда режима за опрощаване на задължения на предприемачите и че държавите членки могат да установяват други, по-строги условия по

отношение на този режим, или дали в случая използваната законодателна техника е правомощието за разширяване на правилата за хармонизиране в смисъл, че на държавите членки е дадена възможността да разширят прилагането на хармонизирания режим на опрощаване на задълженията спрямо лица, които не са предприемачи.

- 17 По конкретно, ако целта на Директивата е хармонизиране на националните законодателства що се отнася до опрощаването на задълженията на предприемачите, като наред с това същата предвижда възможността държавите членки, по тяхна преценка, да могат да разширяват обхвата на приложение на режима на опрощаване на задължения спрямо лица, които не са предприемачи, възниква въпросът дали при това положение, ако дадена държава членка реши да установи режим на опрощаване на задължения за лица, които не са предприемачи, тя трябва да приеме правила за транспониране, които да съответстват на предвиденото в раздел III на Директивата (членове 20—24), така че разширеният по нейна преценка обхват на директивата също да бъде хармонизиран.
- 18 Следващият въпрос, който се поставя в случай, че отговорът на първия въпрос е утвърдителен, се отнася до тълкуването и обхвата на понятието „непочтено поведение“ по член 23 от Директивата и съвместимостта на националната правна уредба на дерогациите от правилата за опрощаването с разпоредбите на директивата.
- 19 В член 23 от Директивата са посочени две групи хипотези, които могат да обосноват отказ на достъп до опрощаване:
 1. когато несъстоятелен предприемач е действал непочтено или недобросъвестно съгласно националното право спрямо кредиторите по време на задлъжняването си, на производството по несъстоятелност или на погасяването на задължението, без да се засягат националните правила за доказателствената тежест;
 2. при ясно определени обстоятелства и когато такива дерогации са надлежно обосновани, като в продължение разпоредбата гласи: „*например когато*“, след което установява шест хипотези, изброени в букви а) — е).
- 20 Член 191, параграф 4 от Общ данъчен закон 58/2003 установява два вида поведение, което може да бъде квалифицирано като особено тежко данъчно нарушение. Посочената разпоредба включва две отделни алинеи:
 1. нарушението е особено тежко, когато са използвани измамни средства;
 2. нарушението е особено тежко и в случаите, когато макар да не са използвани измамни средства, не е внесен удържан данък при източника, данък при източника, който е следвало да бъде

удържан, или авансов данък, ако удържаният и невнесен данък при източника или начисленият, но невнесен авансов данък представляват повече от 50 % основния размер на санкцията.

- 21 В решението за налагане на административната санкция АЕАТ вменява на несъстоятелния длъжник извършването на особено тежко данъчно нарушение, тъй като установява в неговото поведение *„отсъствие на дължимата грижа, която се изисква от данъчнозадължените лица при изпълнение на данъчните им задължения, която, ако беше положена, щеше да доведе до своевременно отразяване на данъчното задължение в съответната данъчна декларация“*.
- 22 В разглеждания случай несъстоятелният длъжник е престанал да внася удържаните суми в резултат на неполагане на дължимата грижа, която се изисква от данъчнозадълженото лице при изпълнение на данъчните му задължения, без да е установено използването на измамни средства.
- 23 При тези обстоятелства запитващата юрисдикция си задава въпроса дали понятието за непочтено поведение по член 23 от Директивата включва действия на длъжника, извършени по небрежност или по непредпазливост, които са причина за възникване на задължението.
- 24 Ако отговорът на втория преюдициален въпрос е отрицателен, за запитващата юрисдикция възниква следващото съмнение, което се отнася до обхвата на израза *„ясно определени обстоятелства и когато такива дерогации са надлежно обосновани, например когато“* в член 23, параграф 2 от Директивата.
- 25 Въпросът, който същата поставя, е дали хипотезите, посочени в член 23, параграф 2, букви а)–е) от Директивата, представляват изчерпателен списък на ясно определени и обосновани обстоятелства, или държавите [членки] могат да установяват други ясно определени и обосновани обстоятелства.
- 26 Ако отговорът на този [трети] въпрос е, че държавите членки могат да установяват други ясно определени и обосновани обстоятелства за отказ или ограничаване на достъпа до опрощаване на задължения, следващият въпрос, който се поставя, е дали обстоятелства, определени от държавите членки, при всички положения трябва да се основават на непочтено или недобросъвестно поведение.
- 27 Евентуалната възможност за предвиждане на обстоятелства, различни от изброените в член 23, параграф 2, букви а)–е) от Директивата, би обосновала допустимостта на предвиденото в националното законодателство санкциониране за особено тежки данъчни нарушения.
- 28 В случай, че отговорът на [третия и четвъртия] въпрос е в смисъл, че държавите [членки] не могат да въвеждат обстоятелства, различни от изброените в член 23, параграф 2, букви а)–е) от Директивата; или че ако

въведат други различни и ясно определени хипотези същите трябва да се основават на непочтено или недобросъвестно поведение на длъжника, запитващата юрисдикция поставя петия въпрос относно съвместимостта на член 487, параграф 1, точка 2 от преработения текст на Закона за несъстоятелността, в редакцията след изменението му със Закон 16/2022. Съгласно посочената разпоредба, *опрощаване на непогасеното задължение не се допуска спрямо длъжник, който през десетте години, предхождащи датата на подаване на молбата за опрощаване, е санкциониран с окончателно административно решение за особено тежко данъчно нарушение, освен ако към датата на подаване на молбата за опрощаване наложената за такова нарушение санкция не е платена изцяло.*

- 29 Доколкото цитираната разпоредба не прави никакво разграничение що се отнася до характера на особено тежкото данъчно нарушение, същата при всички положения действа като автоматична пречка за достъп до опрощаване на задължения, без да се отчита дали съответното особено тежко данъчно нарушение се дължи на непочтено или недобросъвестно поведение от страна на длъжника. Тази липса на разграничение поражда съмнението дали съответстващото тълкуване на член 23 от Директивата предполага разпоредба като член 487, параграф 1, точка 2 от преработения текст на Закона за несъстоятелността да се остави без приложение в случаите, когато бъде установено, че съответното особено тежко данъчно нарушение не е в резултат на непочтено или недобросъвестно поведение от страна на длъжника.